

руководством страны, «установившим» от применения тотального насилия, как это происходило, например, в Испании и Бразилии после длительного существования там авторитарных режимов.

4. Политические элиты **сохраняют** приверженность исторически сложившимся демократическим ценностям и **реанимируют** их, опираясь на уцелевшие или воссозданные сегменты гражданского общества (частная собственность, церковь, профсоюзы наподобие «Солидарности»), как это происходило в странах Восточной Европы и Балтии в 80-90-е годы.

5. Демократические традиции **имплантируются** в инородное тело. Этим путем идут страны, возникшие в результате распада СССР (исключая Балтию).

Настич Тетяна Миколаївна,
курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

Науковий керівник –
доцент кафедри філософії та
політології факультету
економіко-правової безпеки,
кандидат історичних наук

Головіна О.В.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ

Професійне вигорання – це досить поширене явище, розповсюджене передусім серед представників професій, пов'язаних з роботою із людьми, унаслідок постійних надмірних вимог, що ставляться як до особистісних ресурсів, здібностей, характеру, так й до професійної компетентності. Зміст такої діяльності зумовлений багатоваріантністю професійних завдань та їх значною інтелектуальною та емоціональною насиченістю. Не видержуючи щоденного психологічного тиску, особа не просто регресує у своєму професійному розвитку, а й неспроможна бути задіяною до конструктивної роботи в групі, у стосунках з іншими людьми. Розповсюдженість цього явища обумовлює актуальність його дослідження.

Правоохоронна діяльність належить до професій, що передбачають виконання службових завдань у напружених, екстремальних, стресогенних умовах. Виникнення синдрому вигорання – це завжди така деформація

внутрішнього світу людини, що унеможлиблює як її продуктивну трудову діяльність, так і самореалізацію, задоволення життям, психічне здоров'я. До набору симптомів професійного вигорання належать апатійність до процесу й результатів праці, низькі рівні трудової моралі та внутрішньої культури працівника, часта зміна ним місця роботи, явне зниження виробничої продуктивності, зловживання алкоголем і/або наркотиками, подружні та сімейні конфлікти, цинічне ставлення до навколишніх і суспільного життя в цілому, збільшення вагомості душевних розладів та ін.

У професійній діяльності працівника поліції палітра емоційних станів надзвичайно велика, але домінуючим є стан емоційної напруги (від помірної до надмірної), який залежить від характеру виконуваних дій, професійного досвіду та індивідуальних психологічних особливостей працівника. До причин підвищеної емоційної напруги належать:

- велика персональна відповідальність за прийняття рішень;
- наявність компетентних органів, що контролюють службову діяльність і можливість ідентифікації працівника, який допустив порушення чинного законодавства;
- необхідність постійної готовності до несподіваних ситуацій;
- вплив швидкозмінних об'єктів спостереження, зовнішніх факторів;
- досить високий рівень конфліктних ситуацій, що виникають при виконанні професійних функцій;
- постійний вплив кримінального середовища (у тому числі через засоби масової інформації), що намагаються здійснити психологічний тиск, шантаж, підкуп податківців, створити можливості для порушення чинного антикорупційного законодавства;
- протидія та неприйняття з боку певної частини колективу [5].

Нервова напруженість слугує підґрунтям для формування професійного вигорання, є його пусковим механізмом. Напруженість має динамічний характер, що обумовлюється наростаючим та сталим посиленням психотравмуючих факторів. Тривожна напруженість, в свою чергу, включає наступні симптоми професійного вигорання:

1. Переживання психотравмуючих обставин. Проявляється в усвідомленні, що постійно посилюється, психотравмуючих факторів у професійній діяльності, які сприймаються як такі, що важко або неможливо усунути. Нерозв'язність ситуації призводить до розвитку вигорання.

2. Незадоволеність собою. Внаслідок невдачі або нездатності вплинути на психотравмуючі обставини людина, звичайно, відчуває невдоволення собою, обраною професією, займаною посадою, конкретними обов'язками, умовами професійної діяльності.

3. “Загнаність у клітку”. Це стан інтелектуально-емоційного затору, загальмованості, тупика. У житті ми часто відчуваємо стан “загнаності в клітку”, і не тільки в зв'язку з професійною діяльністю. У таких випадках суб'єкт приходить до думок: “Невже це не має меж?”; “Я не спроможний

подолати, перебороти це”; “Я відчуваю безвихідність ситуації навколо мене”.

4. Тривога і депресія. Виявляється в зв'язку з професійною діяльністю в особливо ускладнених обставинах, що спонукають до вигорання як засобу психологічного захисту. Почуття незадоволеності роботою і собою породжує могутню енергетичну напругу у формі переживання ситуативної чи особистісної тривоги, розчарування в собі, в обраній професії, у конкретній посаді або місці служби. Симптом тривоги і депресії це остання крапка у формуванні тривожної напруженості в умовах розвитку професійного вигорання.

Під час професійного вигорання постає така проблема як емоційне виснаження. Людина не проявляє ніяких емоцій, є відстороненою до всього, відноситься байдужо. Звичайно, що інколи знаходиться в дуже пригніченому становищі, в деяких це проявляється в істеричі та сльозах.

Виснаження включає наступні симптоми:

1. Емоційний дефіцит. До професіонала приходять відчуття, що емоційно він уже не може допомагати суб'єктам своєї діяльності, що він не в змозі увійти в їхнє положення, бути спільником і співпереживати, відгукуватися на ситуації, що повинні зачіпати, спонукати його, забезпечувати інтелектуальну, вольову, моральну віддачу. Поступово симптом підсилюється і здобуває більш ускладнену форму: усе рідше виявляються позитивні емоції і все частіше – негативні. Різкість, брутальність, дратівливість, образи, капризи доповнюють симптом емоційного дефіциту.

2. Емоційна відчуженість. Людина майже повністю виключає емоції зі сфери своєї професійної діяльності. Її майже ніщо не хвилює, майже нічого не викликає в неї емоційного відгуку: ані позитивні, ані негативні обставини. Людина поступово привчається працювати як робот, як бездушний автомат. В інших сферах вона спроможна реагувати повнокровними емоціями.

3. Особистісна відчуженість (деперсоналізація). Виявляється в широкому діапазоні умонастроїв і вчинків професіонала в його взаємодії. Являє собою стійку тенденцію розвивати відчужене, цинічне відношення до праці, до інших людей (керівництва, партнерів) на підґрунті повної або часткової втрати інтересу до предмету професійної діяльності, інших людей, як її суб'єктів. Виникаючі негативні установки можуть спочатку мати прихований характер і виявлятися у внутрішньому стримуваному роздратуванні, що згодом виринається назовні у вигляді спалахів роздратування, відкритого конфлікту.

4. Психосоматичні та психовегетативні порушення. Симптом виявляється на рівні фізичного і психічного самопочуття – часом навіть думка про суб'єктів професійної діяльності або контакт із ними викликає поганий настрій, хворобливі асоціації, почуття страху, неприємні відчуття в області серця, безсоння, судинні реакції, загострення хронічних захворювань [2].

Отже, дана проблема є досить поширеною, тому постає питання щодо профілактики вигорання як чинника професійної деформації. Одним із поширених способів збереження та покращення психологічного здоров'я працівників органів поліції є використання соціально-психологічного тренінгу в межах психологічного супроводження та професійної підготовки. Перспективним напрямом подальшої роботи є розроблення психотехнологій розвитку стресостійкості та ресурсозбереження працівників поліції на етапі фахової підготовки, а також складність умов професійної діяльності поліцейського актуалізує застосування технологій збереження та покращення психологічного здоров'я працівників, а також психологічного супроводу, зокрема використання психотренінгових технологій [1, с. 51; 3, с. 99].

Література

1. Весна О.О., Шляхи покращання та збереження психологічного здоров'я працівників поліції / О.О. Весна // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : Матеріали VII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 11 листопада 2017 року) – К. – 2017. – С. 48-51.
2. Водопьянова Н. Е. Синдром выгорания: диагностика и профилактика / Н. Е. Водопьянова, Е. С. Старченкова. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2009. – 336 с.
3. Доценко В. В. Психологічні ресурси подолання стресових ситуацій працівниками поліції на етапі фахової підготовки / В.В. Доценко // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : Матеріали VII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 11 листопада 2017 року) – К. – 2017. – С. 96-99.
4. Славнов С.В. Структурно-динамические характеристики образа успешного профессионала налоговой полиции / С.В. Славнов // Психологический журнал. – 2003. – №1. – С. 82-90.
5. Хайрулін О.М. Психологія професійного вигорання військовослужбовців / О. М. Хайрулін; за наук. ред. А.В. Фурмана. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 220 с.

Недря Кирило Михайлович,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри філософії
та політології факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ (УЧАСНИКІВ АТО): СУЧАСНИЙ СТАН ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Одним з ключових показників розвитку громадянського суспільства завжди був і залишається таким рівень розвитку і впливу на прийняття владних рішень так званого «третього сектору», або форм організації